

Inspiratiebijeenkomst SEJN 4 juni 2026

'Duid je data!'

Op 4 juni 2026 vond een inspiratiebijeenkomst van SEJN plaats – *live* dit keer in het vergadercentrum Vredenburg in Utrecht. De ochtend stond in het teken van data: hoe lees je de gegevens uit de Lerende Databank Jeugd (LDJ), hoe geef je er samen betekenis aan en hoe leer je ervan? Vandaar de titel: 'Duid je data!'.

In de LDJ brengen de SEJN-organisaties geanonimiseerde gegevens over de doelgroep, de aanpak en de uitkomsten van jeugdhulp samen. Door die gegevens te bundelen kunnen organisaties, teams en interventies met elkaar worden vergeleken: passend bij het motto van SEJN: samen lerend doen wat werkt. Deze bijeenkomst zette een volgende stap: van het verzamelen van data naar het samen duiden van en leren van die data in de praktijk. Professionals van achttien SEJN-organisaties waren aanwezig om samen deze stap te zetten.

De ochtend werd begeleid door Inez Berends (coördinator SEJN, PI Research) samen met LDJ-experts van Praktikon Imke Dijkslag en Nina Esmeijer, projectleider Marsha Philipsen die vertelde over het project Veranderen met Ambitie. Brenda Riegman (senior adviseur en ASH-opleider, VanMontfoort) was aanwezig om de ASH-ers te begeleiden bij het duiden. Simone Schouten (Dwarsweg Communicatie) was aanwezig om mee te denken over de communicatie en mooie beelden van de ochtend te verzorgen. Femke Paats (SEJN-ondersteuner, PI Research) ondersteunde bij de praktische voorbereiding.

De opstart (Inez Berends, SEJN)

Inez Berends opende de bijeenkomst, blikte vooruit op het programma en benoemde het doel van de ochtend: leren vanuit de data die we hebben bijeengebracht in de LDJ. Ze zette de groep meteen aan het werk met een actieve werkvorm: iedereen schreef zijn of haar visie op het nut en de noodzaak van het reflecteren op data op een vel papier, vouwde daar een vliegtuig van en liet het door de zaal vliegen. Het vliegtuig dat het verst kwam, won – en dat doel werd vervolgens met de hele groep gedeeld. Een greep van de doelen die door deelnemers werden opgeschreven:

- "Data als bron voor reflectie en kennis over: wat doen we, wat werkt? Wat zijn dan zinvolle data om te verzamelen, en hoe kunnen we daar samen van leren?"
- "Van en met elkaar leren: hoe gaat het in andere organisaties en wat kunnen we daaruit oppikken?"
- "De beste zorg bieden aan cliënten: zorg die werkt, die aansluit bij de cliënt, en waarbij de cliënt zich gehoord en gezien voelt."
- "Data meenemen de organisatie in om te leren wat effectief is en meer te doen van wat werkt; blinde vlekken boven tafel krijgen en met elkaar het gesprek aangaan."

Globaal benoemen de professionals dat leren van data vooral wordt gezien als een manier om de jeugdhulp inhoudelijk te **verbeteren**: effectiever, doelgerichter en beter passend bij kinderen, jongeren en gezinnen. Daarnaast ligt er veel nadruk op het leren **hoe organisaties data kunnen verzamelen, interpreteren, bespreken en benutten** in teams en tussen organisaties, zodat data niet alleen geregistreerd wordt maar ook leidt tot reflectie en verandering. Een derde doel volgens de professionals is het **beter begrijpen en gebruiken van de Lerende Databank Jeugd**: welke data erin zit, wat de kwaliteit ervan is en hoe organisaties deze gezamenlijk kunnen benutten. Tot slot komt een meer overstijgend perspectief naar voren, waarin **data helpt om trends, ontwikkelingen en resultaten in de jeugdhulp zichtbaar te maken** en daar sectorbreed van te leren.

De Lerende Databank Jeugd: wat kun je ermee? (Imke Dijkslag & Nina Esmeijer, Praktikon)

Imke Dijkslag nam de deelnemers mee in wat de LDJ precies is en wat je ermee kunt. Ze opende met een paar prikkelende stellingen die laten zien welke vragen data kunnen oproepen:

- Wie denkt dat de effectiviteit van de ondersteuning tijdens corona lager was dan daarvoor?
 - o Dat was zo voor externaliserende gedragsproblemen. Kinderen en jongeren lieten in die periode sowieso meer externaliserende gedragsproblemen zien.
- Wie denkt dat we tegenwoordig zwaardere problematiek zien dan tien jaar geleden?
 - o Jongeren rapporteren meer problemen door de jaren heen, door ouders gerapporteerde problemen zijn stabiel gebleken.
- Kun je behandelresultaten met elkaar vergelijken als de ene organisatie de CBCL gebruikt en de andere de SDQ?
 - o SDQ leidt tot minder hoge effect sizes dan CBCL, dus nee.

Deze vragen (en antwoorden) maakten meteen duidelijk waar het deze ochtend om draait: data kunnen onze aannames bevestigen of juist ontkrachten, maar alleen als we weten hoe ze tot stand komen en wat we er wel en niet uit kunnen aflezen.

Vervolgens liet Imke zien hoe de data in de LDJ terechtkomen. De gegevens worden in de dagelijkse praktijk verzameld in BergOp, de webapplicatie voor het afnemen, opslaan en analyseren van vragenlijsten. Binnen BergOp zijn drie niveaus te onderscheiden: meten (door hulpverleners en secretariaten), rapporteren (door kwaliteitsmedewerkers, managers en onderzoekers, en voor externe verantwoording) en beheren (door applicatie- en gegevensbeheerders). Vanuit BergOp 'valt' een deel van de gegevens door naar de LDJ. Daarvoor gelden voorwaarden, zoals een einddatum van de module en een goede koppeling aan de zorgproducten.

In de LDJ-dashboards kunnen organisaties hun eigen resultaten bekijken én afzetten tegen die van alle SEJN-organisaties samen. Imke liet zien hoe je gegevens kunt benutten en ervan kunt leren op verschillende niveaus: op team- en organisatieniveau (rond metingen, doelgroep en resultaten) en op landelijk niveau via de lerende benchmark (behandelingen, aantallen en effecten).

In het 'rondje langs de velden' staan Nina en Imke in gesprek met de SEJN-organisaties stil bij vragen rond de LDJ. Het beeld: er is veel interesse en enthousiasme rond de LDJ, maar organisaties zijn in de praktijk nog zoekende. Er leven vragen als: kan er meer data doorvallen naar de LDJ? Welke wensen hebben organisaties? Hoe gaan we om met exit-lijsten (en de lagere respons daarbij)?

Met z'n twee heb je een idee! (Imke Dijkslag & Nina Esmeijer, Praktikon)

Na de uitleg was het tijd om zelf aan de slag te gaan. In tweetallen bedachten de deelnemers een eerste ingeving voor een onderzoeksidee waarvoor je LDJ-data zou kunnen gebruiken en schreven die op een ideeënkaartje voor de ideeënbox. Dit leverde een rijke oogst aan ideeën op. De rode draden:

- **Data beter interpreteren en verbinden aan de praktijk.** Cijfers krijgen pas waarde als ze samen worden besproken en terugkomen in evaluatieverslagen, teamoverleggen en reflectie. Er is behoefte aan het gesprek áchter de cijfers: wat betekent een uitkomst, en is hoger of lager wel altijd beter of slechter?
- **Meer inzicht in de effectiviteit van hulp.** Wat werkt, en voor wie en onder welke omstandigheden? Ideeën gaan over het meten van behaalde doelen, afname van problematiek,

verschillen tussen behandelvormen (bijvoorbeeld individueel versus systemisch) en effecten over meerdere jaren.

- **Verfijning en verdieping van analyses.** De huidige categorieën in de LDJ zijn soms te grof; deelnemers willen uitsplitsing naar specifieke producten, methoden, subgroepen en zorgvormen, en inzicht in trends en wisselingen tussen zorgvormen.
- **Betere datakwaliteit en completere bronnen.** Onderzoek naar respons, complete setjes en uitval richting de LDJ, plus ideeën om data automatisch uit de ECD's te halen en onafhankelijk onderzoek naar de datakwaliteit.
- **Actievere betrokkenheid van cliënten en jongeren.** Bijvoorbeeld jongeren die bij andere jongeren de vragenlijsten afnemen, of cliënten die de lijsten zelf invullen in plaats van professionals.
- **Leren van en met elkaar.** Er is veel animo voor intervisie en kennisuitwisseling tussen organisaties, het samen bespreken van opvallende resultaten en het laten presenteren van best practices bij een volgende bijeenkomst.
- **Versterken van professionals en randvoorwaarden.** Zorgen voor voldoende kennis bij hulpverleners over de inhoud en toepassing van de vragenlijsten (bijvoorbeeld via training), en bestuurlijke bereidheid om gegevens opener met elkaar te delen.

“t Moet leven door structurele interactie tussen de data en de uitvoering – bijvoorbeeld standaard bij de teamvergadering.”

— een deelnemer, op een ideeënkaartje

Een aantal ideeën werden plenair toegelicht; de volledige oogst aan kaartjes wordt door SEJN bewaard als input voor de onderzoeksagenda en mogelijke vervolgstappen.

Kijk, Duid en Leer: samen kijken naar data (plenair in groepen, olv Inez Berends (SEJN), Imke Dijkslag & Nina Esmeijer (Praktikon), Brenda Riegman (VanMontfoort))

Het hart van de ochtend bestond uit het samen kijken naar échte cijfers. Na een korte presentatie van de landelijke data gingen deelnemers aan de slag met het duiden van gegevens uit hun eigen organisatie. Deelnemers maakten een keuze uit een van de drie thema's, met elk een eigen factsheet op organisatieniveau: Ambulante Jeugdhulp – systeemgericht, Cliënttevredenheid of Ambulante Spoedhulp en ging vervolgens in kleine groepjes in gesprek. Met elkaar beantwoorden de deelnemers de volgende vragen: wat roepen de resultaten uit de factsheet bij je op? Zijn de resultaten te plaatsen? Kunnen we de resultaten verklaren? Vinden we de resultaten goed genoeg? Zijn er verbeteringsuggesties? Inez, Marsha, Nina en Imke liepen rond om de gesprekken te begeleiden; Brenda sloot aan bij de ASH-groepjes.

De gesprekken leverden veel op – niet alleen inhoudelijke inzichten over de eigen resultaten, maar ook scherpe observaties over de data zélf. Deelnemers legden hun bevindingen vast op invulformulieren. Enkele terugkerende thema's uit de groepen:

Ambulante jeugdhulp – systeemgericht. Het meest besproken punt was het hoge aandeel cliënten dat aan het einde van de hulp als 'onveranderd' scoorde – in de landelijke cijfers ruim 60%. Dat riep vooral de vraag op wat 'onveranderd' eigenlijk betekent. Een verklaring die naar voren kwam: cliënten geven aan

dat de problemen niet zijn veranderd, maar dat ze er wél meer grip op hebben gekregen. Tegelijk klonk ook de zelfkritische vraag of de juiste dingen gedaan worden en of er wel een goede eindmeting is. Ook werd de samenhang met de doelgroep genoemd: bij complexe, meervoudige problematiek leidt weinig sturing op het meetproces tot weinig input, en dus tot weinig output. Als potentiële verbetering werd genoemd: het proces beter inrichten en meer sturen op het belang van vragenlijsten voor zowel cliënt als behandelaar.

Cliënttevredenheid. Hier was het beeld overwegend positief: de eigen cijfers weken niet af van het landelijk gemiddelde en waren herkenbaar, ouders en jongeren bleken over het algemeen tevreden. Voor de lage exit-respons werd een herkenbare verklaring gegeven: jongeren vullen de vragenlijst weinig in omdat ze 'klaar' zijn met de hulp. Wel werd opgemerkt dat een gemiddelde score op 'resultaat' en 'verloop' op zichzelf weinig zegt. Als verbetering werd voorgesteld om cliënttevredenheid op te nemen in kwartaalrapportages kwaliteit en de duiding te beleggen bij kwaliteitsgroepjes per afdeling, zodat de lerende cultuur ook op de werkvloer landt.

Ambulante Spoedhulp (ASH). Bij ASH viel op dat de doelbereiking aan de lage kant was. Een belangrijke verklaring: ASH is vooral gericht op het opheffen van de crisis en op advisering, waarna veel wordt opgepakt door vervolghulp – wat de scores op doelbereiking in perspectief plaatst. Daarnaast werd gewezen op de rol van de toeleiding en de kwaliteiten van medewerkers, en op aspecten waarop de eigen organisatie net iets afweek van andere (bijvoorbeeld in het herstellen van veiligheid). Genoemde verbeteringen: de gedragswetenschapper laten meedenken over het advies, kritischer kijken naar de vervolghulp, doelgerichter werken (voor specifieke ASH-doelen) en vanaf de start stevigere kaders en focus aanbrengen. Tegelijk bleek ook dat duiden lastig is zonder de betrokken ASH-hulpverleners erbij.

‘Hoger of lager is niet altijd beter of slechter.’

— een deelnemer, tijdens het duiden van de cijfers

Aan het einde werden de bevindingen per groep kort plenair teruggekoppeld, als opmaat naar het laatste onderdeel: het verbinden van deze inzichten aan de lerende organisatie.

Leren van data in een lerende organisatie (Marsha Philipsen, Praktikon)

In het laatste halfuur nam Marsha Philipsen (projectleider Veranderen met Ambitie) de deelnemers mee in de vraag: hoe word je een lerende organisatie? Het duiden van data is namelijk geen losse activiteit, maar onderdeel van een bredere meet-, spreek- en verbeterbeweging binnen een organisatie.

Marsha benadrukte het belang van lerende structuren. In haar woorden:

‘Het is nodig om een structuur in te richten binnen de organisatie, waarin tijd en ruimte is om met de data aan de slag te gaan.’

— Marsha Philipsen

Ze legde de deelnemers vervolgens twee vragen voor:

- Als jouw organisatie een lerende organisatie wil zijn: wat moet er dan anders?
- Wat heb je nodig van SEJN om verder te komen met het werken met data, binnen en/of buiten je organisatie?

De antwoorden hierop vormen waardevolle input voor de manier waarop SEJN haar leden de komende tijd kan ondersteunen bij het werken met data. Op de vraag wat er anders moet om een lerende organisatie te worden, draaide het vooral om **structuur én cultuur**: vaste reflectie- en verbetercycli (PDCA) op alle lagen, met tijd en ruimte om samen te duiden, en een veilige cultuur met een *growth mindset* waarin fouten mogen en successen gevierd worden. Belangrijk daarbij: **alle lagen verbinden** – van werkvloer tot directie, inclusief cliënten- en jongerenraden en het doel scherp houden: betere hulp voor de cliënt, niet onderzoeken om het onderzoeken.

Van SEJN vragen de deelnemers vooral een **veilig, verbonden leerklimaat tussen organisaties** (kortere lijntjes en vaste contactpersonen) en concrete **ondersteuning**: uitwisseling over het verhogen van de respons, procesevaluatie als gezamenlijke activiteit, en hulp bij het implementeren van vragenlijsten. Ook klonk de wens om **data minder geanonimiseerd te delen** en aandacht voor de spanning tussen data voor verantwoording en data om van te leren.

Geleerde lessen

De inspiratiebijeenkomst stond in het teken van leren van de praktijk. Door de ochtend heen kwamen een aantal lessen steeds terug. We zetten ze hier op een rij.

1. **Cijfers krijgen pas waarde door samen te duiden.** Data spreekt niet voor zichzelf. Het gesprek áchter de cijfers (wat betekent dit? Welke verklaringen zijn er?) is minstens zo belangrijk als de cijfers zelf. ‘Hoger’ of ‘lager’ is niet automatisch ‘beter’ of ‘slechter’; bij sommige doelgroepen hoort nu eenmaal een langere of intensievere behandeling.
2. **Goede duiding valt of staat met goede data.** Lage respons en kleine aantallen, brede categorieën, het tonen van alleen het gemiddelde en onduidelijkheden over welk instrument is gebruikt: het maakt duiden lastig. Investeren in de respons, scherpere categorieën (aansluitend bij landelijke standaarden zoals het WUIVER-model) en in rijkere informatie dan één gemiddelde, vergroot de bruikbaarheid van de cijfers.
3. **Leren doe je samen.** Er is veel animo om over de grenzen van de eigen organisatie heen te leren: intervisie, het samen bespreken van opvallende resultaten en best practices van organisaties die op een thema hoog scoren. Dat vraagt ook bestuurlijke bereidheid om gegevens opener met elkaar te delen.
4. **Een lerende structuur is de randvoorwaarde.** Zonder tijd, ruimte en kennis bij professionals over (het werken met) vragenlijsten blijft duiden vrijblijvend. Inbedding in teamoverleg en kwartaalrapportages helpt om van een eenmalige exercitie een blijvende beweging te maken.

Openstaande vragen

Niet alle vragen konden tijdens de ochtend worden beantwoord, daarvoor was de groep te groot en de tijd te kort. Deelnemers konden hun vragen daarom gedurende de bijeenkomst op een vragenkaartje schrijven en in de vragenbox doen. Hier komen we later nog op terug. De vragen gingen vooral over:

- **Betrouwbaarheid en kwaliteit van data.** Wat betekent een lage respons voor de betrouwbaarheid van de uitkomsten en voor de kwaliteit van de data in de LDJ? En hoe worden

cliënten zonder vragenlijst, non-respons en voortijdig afgebroken behandelingen meegenomen, zodat er geen vertekening ontstaat?

- **Definities en vergelijkbaarheid.** Hoe is bijvoorbeeld de behandelduur precies gedefinieerd? Dat is van belang om organisaties en trajecten betrouwbaar met elkaar te kunnen vergelijken en conclusies te trekken.
- **Inzicht in effectiviteit en inhoudelijke duiding.** Wat werkt, wanneer en voor wie? Is er een verband tussen problematiek, behandeldoelen en resultaten? En is de problematiek van cliënten de afgelopen tien jaar zwaarder geworden?
- **Toepassing in dashboards en informatievoorziening.** Kunnen resultaten per organisatie in een dashboard worden getoond? Kunnen factsheets digitaal worden gedeeld? En hoe exporteer je in één keer alle data van de eigen organisatie, op organisatie- en cliëntniveau?
- **Aansluiting op landelijke ontwikkelingen.** Houdt de LDJ al rekening met de komende WUIVER-structuur binnen de Standaardisering Jeugdhulp, en wordt het op termijn mogelijk om gegevens vanuit de LDJ naar die productstructuur uit te voeren?

Afsluiting en vooruitblik (Inez Berends, SEJN)

Inez sloot de ochtend af. Deelnemers vulden het evaluatieformulier in en kregen een laatste opdracht mee in de geest van 'succes groeit in kleine stapjes': ieder schreef een concrete actie op een ansichtkaartje. SEJN bewaart deze kaartjes en stuurt ze later toe als reminder: een klein steuntje in de rug om met de data aan de slag te blijven.

De acties op de ingeleverde kaartjes laten zien dat het niet alleen blijft bij praten: jullie gaan hier zelf mee aan de slag. Een kleine greep uit de acties die door deelnemers werden benoemd:

- Het gesprek over data naar binnen brengen: naar de teams en de werkvloer.
- Aan de bron werken: respons en datakwaliteit op orde brengen (exit-lijsten, einddata aan trajecten toevoegen, de verbinding tussen categorieën LDJ en BergOp optimaliseren).
- De LDJ in duiken: dashboards bekijken en verbinden met de rapportages van de eigen organisatie.
- Een lerende structuur en cultuur inrichten: een cyclus die blijft draaien, rollen goed beleggen, ruimte creëren om kritisch en zonder angst voor fouten te kijken.

Hoe hebben SEJN-leden de inspiratiebijeenkomst ervaren? Wij kregen een aantal mooie reacties van jullie terug:

Save the date:

De volgende inspiratiebijeenkomst in 2026 vindt (vooralsnog) online plaats op **12 november** van **10.00u tot 13.00u!**